

Kas digiretsept on apteekritele probleemi lahendus või uute probleemide allikas?

Kaidi Sarv – Eesti Apteekrite Liit

2010. aasta algusest käivitatud üleriigiline digiretsepti süsteem tekitab selle kasutajates vastakaid tundeid. Käivitajate kõrgelt kiidetud süsteem on meedia argikäibes omandanud suure läbikukkuja “aunime-tuse”. Kõikide osapoolte pead vaevab jätkuvalt küsimus, kuidas temaga edasi minna ...

Digiretsept ise puudutas apteekke küllaltki valusalt. Kui arstidele anti võimalus digiretsepti juurutada aegapidi, ainsaks sunnivaheks kaugusest ähvardavad sanktsioonid, siis apteekidele esitati lihtne ultimaatum: käesoleva aasta 1. jaanuarist haigekassa soodusravimite eest muidu raha ei maksa kui ainult digisüsteemi vahendusel. Seega ei olnud apteekidel muud võimalust kui tegutsema hakata. Apteekrite entusiasmi ei suurendanud ka Sotsiaalministeeriumi avaldused, et kuna teised e-tervise lahendused on viibinud, käivitatakse digiretsept uuest aastast survemeetodil just apteekesundides. Kõikvõimalikud tehnilised tõrked ja vead kahandasid lõpuks ka kõige suuremate digientusiastide indu.

Loomulikult tõi elektrooniline lahendus välja palju probleemkohti. Esiteks ilmneb see ravimite toimeainepõhisel väljakirjutamisel. Kuigi praktika on piirkonniti erinev, on siiski reaalsus, et toimeainepõhiselt kirjutatakse välja alla poole retseptidest. Kui algul tõlgendasid Raviamet ja haigekassa preparaadipõhiselt välja kirjutatud, kuid tühja asendamislahtriga retsepti kui asendatavat, siis hiljem seisukoht muutus ja selliseid retsepte tuli tõlgendada mitte-

asendatavana. Arvuti tõlgendas retsepte aga väga üheselt: kui retsept oli välja kirjutatud preparaadipõhiselt, oli ta automaatselt ka mitteasendatav. Sellest tekkisid esimesed probleemid. Samuti hakkas takistusi tekkima ravimitest, mis olid küll ravimiregistris, kuid millel puudus haigekassa soodustus. Ei jäänud patsiendil üle muud kui arsti juurde tagasi minna. Kuna digiretseptilt kadus diagnoosikood, kadusid apteekril juhtnöörid ka soodusmäära kontrollimiseks. Lisaks pakkus süsteem ise sageli ebaõigeid soodusprotsente. Kui digisüsteemiga hakkama ei saadud, lahendas olukorra paberretsept. Selline praktika oli aga määratud lõppemisele.

Lisaks digiretseptiga kaasnevatele tehnilistele ja majanduslikele probleemidele tegi apteekreid murelikuks töömahu võimalik

Pildil Kaidi Sarv. Pilt Pressifoto.

suurenemine. Apteekritelt eeldati alates 1. jaanuarist lisaks digiretseptide käitlemisele ka kõikide vanade ja uute paberretseptide digitaliseerimist. Tasuta töötegemise esimene valus kogemus oli saadud juba eelmiste andmeedastuslepingute sõlmimisel, kui haigekassa koondas kokkuhoiu eesmärgil andmesisetajad ja määras selle töö lepinguga apteekrite virkadele sõrmedele. Apteekrite sõnum oli aga siin selge: kui haigekassa lõpetas ühepoolset lepingud, siis lõppes sellega ka tasuta töö. Teiste tegevemata tööd apteekrid enam ei tee! Meie seisukoht oli raudne: digiretseptile üleminek on võimalik ainult kõikidel osapooltel ühel ajal. Apteekrid keeldusid olemast tasuta teerajaja rollis. Sellest saadud masinapurustajate ja arvutivaenulike vananimeste nimega me oma ametikaaslastega uude, digiaastasse astusimegi.

Tänaseks on digiretsept läbi elanud oma tõusu ja languse. Ülekoormusest tulenenud tehnilised probleemid on vähenenud. Samas ei ole selle kuu algul esinenud probleemide põhjus teada. Aprilli keskel antud paberretseptide eelistamise soovitus on jõus. Ilmselt jääb see nõnda vähemalt sügiseni, kui rakendub tööle digiretsepti täiuslikum tehniline lahendus. See vähendab probleeme ja võimaldab paindlikumat suhtumist.

Uued väljakutsed seisavad ees ka meditsiiniseadmete valdkonnas. Nimelt on üleminek digitaalsele tehnilise abivahendi kaardile ette nähtud käesoleva aasta 1. juulist. Katsumustest karastatuna julgeme selle suhtes jääda skeptiliseks. Õnneks on ametnike poolelt sõnum, et üleminekuga

digitaalsele andmevahetusele ei kiirustata. Üleminek toimub survestamata ja aega võttes. See on mõistlik.

Digiretseptiga kaasnevad n-õ argiprobleemid aga ei kao. Täna seni tuleb apteeki inimesi, kes otsivad taga oma ravimeid, arvates, et arsti juurde enam üldse minema ei peagi. Sageli on kadunud retseptid, mida arst on ilmselt eksikombel unustanud kinnitada. Statistikat raskendavad tehniliste takistuste tõttu korduvalt välja kirjutatud retseptid, mis koormavad süsteemi ja millel määratud ravimite sissevõtmisel oleks intensiivraviarstidel tegemist rohkem kui tarvis.

Jääb arusaamatuks, miks taotletakse 100% digisüsteemi. Mõlemal retseptivormil on oma head ja vead. Vanematele inimestele on rahakoti vahel olev retsept kindlaks märgiks apteeki minna. Digisüsteem sobib neile, kes arsti juurde minna ei saa ja vajavad n-õ kaugravimist.

Kogu digisüsteem oleks käivitunud kergemini, kui üleminek oleks toimunud rahulikult, ilma pidevate ähvarduste ja sunnivahenditeta. Usun, et sama meelt on ka arstid.

Eesti Päevalehes tõdeti 6. jaanuaril 2010, et Sotsiaalministeeriumi valdkonnas toimiv digiretsepti projekt on niisama ebakindel kui vendade Wrightide lennuk. Loodame, et digiretsepti puhul toimub tehniline täiuslumine kiiremini kui lennunduses. Ootamatute tuhapilvede eest ei ole aga keegi kaitstud.

kaidi.sarv@apteekritelit.ee